

Brandinstruktion från 1852 för Uddeholmsbolagets anläggningar.

Bolagsledningen hade svårt att få gehör för aktsamhet med eld. Bränder orsakade långvariga driftstopp som skadade bolaget finanser. Disponent E.G. Danielsson skrev följande cirkulär till alla förvaltare:

Fastän jag så nyligen som i januari månad erinrat om, att allt slags kringförande av eld i stickor, bloss eller på annat lika eldfarligt sätt på bruks- eller hyttbacken samt i kolhus och blåsmaskinhus är vid laga ansvar förbjudet, har jag likväl gjort den smärtsamma erfarenheten att nämnda erinran inta haft åsyftad verkan. Detta var så mycket mer oväntad, som den skrivelse vilken innehöll bemälte erinran även uppmanade vederbörande förvaltare att inkomma med anmäla och förslag till särskilda straffbestämmelser, om sådana skulle vara nödvändiga för att utrota gamla ovanor med vårdslöst användande av eld.

Det verkar som om åtminstone på ett eller annat ställe den åberopade skrivelsen blivit lagd åt sidan utan att föranleda minsta eftertanke, ännu mindre åtgärd. Vid sådant förhållande och med anledning av de många eldsvådor, som nyligen inträffat, finner jag nödigt meddela följande föreskrifter till framtida iakttagande;

1. Vid varje bruk eller hytta skall finnas minst en pålitlig eldvaktare, vilken ovillkorligen måste vara på sin post både bittida och sent, och skall genast skiljas från sin tjänst i fall av försummelse och opålitlighet. Över eldvaktens åliggande tillhör vederbörande förvaltare att uppsätta en skriftlig och detaljerad instruktion, som för honom i bruksarbetarnas närvaro uppläses och efter viken han har att rätta sig.

2. Brandredskapen skall provas minst en gång i varje månad i närvaro av förvaltaren eller bokhållaren. Syftet med provet är, både att försäkra sig om redskapens brukbarhet och att öva användningen. Brukspersonalen skall utföra övningen och sprutmästare, slangförare och vattenbärare skall utses.

Varje slangspruta skall ha sitt nummer och varje brandkårsmedlem skall tilldelas en post och få ett märke så att han kommer ihåg sin plats.

Övningarna skall utföras på olika platser vid bruket, så att samma förfaringssätt kan tillämpas vid olyckshändelser. I smedjan bör takstolar, bjälklag m.m. vid dessa tillfällen rensas från allt löst genom spolning med brandspruta. Om brandredskapen är otillräckliga skall de naturligtvis kompletteras med vad behoven kräver.

Lyktor och ljus skall alltid finnas tillgängliga för undvikande av användandet av stickbloss.

3. Samtliga bruksarbetare skall uppkallas till kontoret och allvarligt erinras om sin skyldighet att vårda elden och att genom påpasslighet i god tid söka förekomma då någon fara är på färde. Harvid bör i synnerhet följande punkter uppmärksammas:

- Att var och en som i strid mot reglerna använder öppen eld på hyttbacke eller i kolhus, blåsmaskinhus och liknande ställen, skall ställas till laga ansvar och dessutom böta 30 rdr rgs till socknens fattiga eller skiljas från bolagets tjänst, beroende på Bolagsdisponentens prövning. Denna regel skall inskrivas när nya kontrakt skrives.

- Om eldvakten begär hjälp med släckning, skall han åtlydas snabbt och ovillkorligen. Eldvakten är alltid huvudman för släckningen tills något annat bestäms från kontoret. Vid eldsvåda är var och en skyldig att inta sin plats i släckningsmanskaper utan särskild uppmaning och får inte lämna den utan tillsägelse av förman, eldvakt eller någon från kontoret.

4. Odugliga eldvakter skall avskedas och dugliga anställas.

5. Ett särskilt kvitto på mottagandet av denna skrivelse bör till mig skyndsamligen insändas.

Varje förvaltare, som fortfarande vill ha tjänst hos Bolaget, måste noggrant iakttaga vad här blivit stadgat.

Utrustningen för brandbekämpning bestod i slutet av 1800-talet av sju metallsprutor och tre slangsprutor dessutom ett antal stegar, yxor och hakar. En slangspruta med vagn inskaffades 1867. Den var tillverkad vid Sunnemo gjuteri och mekaniska verkstad och förvarades i ett skjul vid övre dammen.

Från Bengt Stjernlöfs bok "Innan tystnaden – Stjernsfors bruk och samhälle 1800-1900"